

STAATSNATUURRESERVAAT

CANISYLIET

Vogelrapport 2003 - 2004

Franklin L. L. TOMBEUR

9894 025 2223

INLEIDING

Dit (alweer) negende jaarrapport knoopt aan bij de gewoonte van wijlen Johan van den Steen (1929-1996) om ook andere dan ornithologische gegevens te publiceren.

In het voorjaar van 2004 werd begonnen met het monitoren van dagvlinders en libellen in Canisvliet. Omdat vlinders vaak een indikator zijn voor het kwaliteitsaspect van de nagestreefde vegetatietypes lijkt het ons verantwoord ook naar deze levensvormen enig onderzoek te doen. Vooral langlopende onderzoeksprojecten zijn daarbij van belang. Vandaar het inschakelen van Canisvliet in een monitoringsproject van De Vlinderstichting. De eerste resultaten zijn opgenomen in bijlage.

Het afgelopen jaar mochten wij weer steun, aanmoediging en waardering ontvangen van de leden van de werkgroep 'Behoud Canisvliet', het bestuur en de leden van de Heemkundige Kring Sas van Gent, de leden van de vogelwerkgroep van de Natuurbeschermingsvereniging Oost-Zeeuws-Vlaanderen 'De Steltkluut', het personeel van Staatsbosbeheer regio West Brabant-Deltagebied, de Dienst Landelijk Gebied, de Provincie Zeeland Directie Ruimte, Milieu en Water en de afdeling Voorlichting, de Stichting Landschapsbeheer Zeeland, de Stichting Het Zeeuws Landschap en de beheerders en medewerkers van het bezoekerscentrum 'De Bacckermat' in Westdorpe.

Op 17 december overleed Broeder Simeon (G. Van Avermaet). Hij kwam al op Canisvliet om vogels te observeren, te fotograferen en tekenen van in de vijftiger jaren. Hij behoorde tot een vast clubje van Canisvliet-kenners. Wij brachten hem hommage in "De Steltkluut" 2004 jaargang 34(1):18-20 "*Broeder Simeon (04.03.1923-17.12.2003) een veelzijdig vogelaar is niet meer.*"

adres van de rapporteur : Franklin L.L. TOMBEUR, Brusselsesteenweg 420, 9050 Ledeberg, België

adres van de werkgroep 'Behoud Canisvliet' : J. SANDERSE, Stationstraat 53, 4551 EL Sas van Gent, Nederland
(geheel of gedeeltelijke overname van de inhoud van dit rapport mag slechts na schriftelijke toelating van de rapporteur)

VOGELONDERZOEK - SOORTBESPREKING

EXIT

PATRIJS

AANDACHTSOORT VOOR HET ZEEUWS SOORTENBELEID

VOGELONDERZOEK

Canisvliet werd tussen 1 oktober 2003 en 30 september 2004 108 maal bezocht met 360 uur aanwezigheid en onderzoek ter plaatse. Aan het uitwerken van de territoriumkartering, nestkaarten en de rapportage werden minimaal 150 uur thuiswerk besteed. Er werden 141 soorten en ondersoorten waargenomen en 63 soorten hadden één of meerdere broedterritoria. Het onderzocht gebied zijn de landbouwgronden en het natuurreservaat gelegen tussen de Anthonykade in het westen, de Karnemelkdijk (landsgrens) in het zuiden, de Vissersverkorting (bewoning niet inbegrepen) in het oosten en de Oostpoortweg in het noorden (buurtschap aan de Canisvlietstraat niet inbegrepen). Alles samen ongeveer 140 h.

Het vogelonderzoek bestaat uit het bij elk bezoek vaststellen van de aan- of afwezigheid van (onder)soorten en het kwantificeren ervan. Al naar gelang wordt nota genomen inzake sekse, leeftijd en gedrag. Vaak wordt ook genoteerd op welke plekken de vogels zich bevinden.

Gegevens van Canisvliet worden ook ingebracht in de maandelijkse Ganzentellingen (RIKZ), de midwintertelling (SOVON) en het kustbroedvogelonderzoek (RIKZ).

Voor het nestkaartenonderzoek van SOVON zijn 88 kaarten ingezonden.

Over Kievitlegsels in Canisvliet werd gepubliceerd in "het VOGELJAAR" 2004 jaargang 52(2):51-59. Over de plaatstrouw en mobiliteit van de Grauwe Gans van Canisvliet werd gepubliceerd in "De Steltkluit" 2003 jaargang 33(6):12-20 en over de broedbiologie van de Grauwe Gans in Canisvliet in "De Steltkluit" 2004 jaargang 34(4):4-10.

Gegevens van de trektelpost in de Canisvlietbinnenpolder zijn te vinden op www.trektellingen.nl. Gegevens zijn ingebracht over de periode 2003-1989 en de periode 1985-1982 (alles samen 1607:59 uur uit 641 tellingen). Op 9 voorjaarstellingen na uit 1984 en 1985 (samen 21 u26') gaat het steeds om vroege ochtendetellingen in het najaar. Deze gegevens maken geen deel uit van de avifauna van het natuurgebied Canisvliet.

Het broedvogelonderzoek verloopt volgens de gestandaardiseerde wijze van het Broedvogel Monitoring Project van SOVON¹ (uitgebreide territoriumkartering). Er zijn binnen het onderzochte gebied Canisvliet (vier proefvlakken : twee BMP-A voor alle soorten (één met voornamelijk riet en één met bomen en struiken) en twee BMP-W voor akker- en weidevogels (nieuwe graslanden).

Het proefvlak Canisvliet Riet (alle soorten) is in de loop der jaren in oppervlakte verminderd tot zo'n 1,5 ha. Het proefvlak Canisvliet Binnen (weide- en akkervogels) werd met zo'n 2 ha uitgebreid.

Het ganse gebied tenslotte is een proefvlak BMP-B dat op een aantal landelijk te volgen bijzondere soorten wordt gemonitord. Ten behoeve van het weidevogelmeetnet werden bijkomende data verzameld voor SOVON.

Of vogels al dan niet daadwerkelijk eieren hebben gelegd en al/dan niet jongen hebben grootgebracht is niet relevant bij de gehanteerde methode. Duidelijk mag zijn dat een territorium niet betekent dat er ook gebroed wordt.

De soortenlijst met broedterritoria is gebaseerd op territoriumindicerende en/of nestindicerende waarnemingen. Nestvondsten worden uiteraard niet genegeerd.

In de (westelijke) Anthonypolder leek het de weidevogels niet voor de wind te gaan. De steeds hoger worden vegetatie die ook steeds ruiger wordt belet het opsporen van jonge vogels.

Ook ontbreekt het steeds meer aan onbegroeide plekken, het geprefereerd habitat van Kluut en Kleine Plevier. Beide soorten kwam niet tot broeden.

De graslanden hadden sterk te lijden van uitdroging in het late voorjaar en zomer. Lokale plensbuien brachten daarin weinig beterschap.

Het is algemeen bekend dat de grondwaterstand een rol speelt in de dynamiek van een weidevogelpopulatie. Wij hebben dan ook nood aan een snel en eenvoudig meetinstrument - bruikbaar in het veld - om de uitdroging van de bovenste grondlaag te kunnen meten.

Bij de prooivogels is er ook weinig broedsukses te melden. Over de Bruine Kiekendief is er zekerheid over 2 jongen en daarmee is alles gezegd.

In bijlage :

- lijst van alle waargenomen soorten en ondersoorten met al naargelang de soort de vermelding broedterritorium "ja" of het exacte aantal broedterritoria in 2004 voor het ganse onderzochte gebied Canisvliet
- exacte aantal broedterritoria per proefvlak BMP-A en BMP-W voor de geselecteerde soorten over de onderzoeksperiode 1998-2004
- voorjaarsfenologie, met een overzicht van de laatste negen voorjaren 1996-2004

Het weer volgens de Klimatologische Dienst van het KNMI in De Bilt (www.knmi.nl):

- herfst 2003 (september, oktober, november) : aan de koude kant, droog en zeer zonnig
- winter 2003/2004 (december, januari, februari) : zacht, nat en zonnig
- lente 2004 (maart, april, mei) : zacht, droog en zonnig
- zomer 2004 (juni, juli, augustus) : zeer nat, vrij warm en met de normale hoeveelheid zon. Midden Zeeuws-Vlaanderen heeft veel minder te lijden gehad van regen dan het landelijke beeld laat uitschijnen.

¹ van Dijk A.J.(samenst.);1996;Broedvogels inventariseren in proefvlakken;SOVON/CBS,Beek-Ubbergen

SOORTBESPREKING

Tenzij nadrukkelijk anders vermeld hebben alle waarnemingen en data betrekking op de afgelopen onderzoeksperiode. De soortbespreking wordt in vijf categorieën ondergebracht :

- Akker- en weidevogels, opgesplitst in primair of secundair ², of volgens SOVON-kriteria. Vermelding naast de soortnaam.
- Landelijke Rode Lijstsoorten ³, met aanduiding ernstig bedreigde soort, bedreigde soort, kwetsbare soort, gevoelige soort. Het gaat daarbij expliciet om broedvogelsoorten. Vermelding onder de soortnaam. Deze lijst is aan herziening toe.
- Zeeuwse "doelsoorten broedvogels" ⁴ met aanduiding of het een soort betreft van de Zeeuwse Rode Lijst, en/of een doelsoort betreft voor het Zeeuws gebiedenbeleid dan wel een aandachtsoort voor het Zeeuws soortenbeleid. Vermelding onder de soortnaam.
- Alle ganzen- en prooivogelsoorten.
- Leuke waarnemingen, meestal van lokaal/regionaal belang.

Zwarte Zwaan

Een volwassen vogel op 24 januari.

Toendrarietgans

Weinig waarnemingen in het afgelopen winterseizoen. Tussen 6 december en 1 maart tot 110 vogels.

Kolgans

De eerste vogels verschenen reeds op 18 oktober en de laatste werden waargenomen op 22 maart. In februari was gedurende 3 weken Canisvliet een slaapplek voor een tamelijk grote groep Kolganzen (tot max. 1600). Bij ochtendschemering vertrokken ze noordwest (Braakman ?), bij valavond arriveerden ze uit het noordwesten.

Een vogel met zwarte halsband met witte inscripties H/R Y werd afgelezen op 21.02 en 10 en 20.03.2004. Zij werd als adult geringd in het kader van het European White-fronted Geese Neckbanding Project gecoördineerd door dr.H.Kruckenbergh van de universiteit van Osnabrück (Duitsland). De levensloop ziet er uit als volgt

Datum	Plaats	Coördinaten
15.12.2001 geringd	Polder Arkenheem Nijkerk Nederland	52.23N/05.43E
27.01.2002 afgelezen	Werrich, Wesel Duitse Bondsrepubliek	51.43N/06.28E
12.03.2002 "	Bahnitz, Havelland " " "	52.30N/12.24E
15.03.2002 "	" " " " "	" "
05.01.2003 "	Bewestenblijpolder Axelse kreek Nederland	51.15N/03.52E
15.02.2003 "	Braakmanpolder Zuid, Phippine Nederland	51.17N/03.54E
22.02.2003 "	Lovenpolder Hoek Nederland	51.19N/03.45E
12.03.2003 "	Rietzer See, Potsdam-Mittelmark, Duitse Bondsrepubliek	52.23N/12.30E
15.03.2003 "	Schmerzke, Potsdam-Mittelmark, " " "	52.24N/12.34E
16.03.2003 "	Roskow Havel, Potsdam-Mittelmark, " " "	52.27N/12.44E
11.11.2003 "	Zeven Vierendeel, Oss Nederland	51.45N/05.25E
19.11.2003 "	Kruizenbeemd, Oss Nederland	51.45N/05.27E
27.12.2003 "	Macharen Nederland	51.48N/05.31E
21.02.2004 "	Canisvliet, Sas van Gent Nederland	51.12N/03.50E
10.03.2004 "	" " " "	" "
20.03.2004 "	" " " "	" "

Grauwe Gans

Broeden

Ook dit jaar werd gepoogd om alle nesten te traceren en werd van de gevonden nesten een nestkaart opgemaakt. Er werden 70 nesten gevonden. Het werkelijk aantal zal iets hoger hebben gelegen, rond de 75. Dit is vrijwel evenveel als vorig jaar. Of de populatie daarmee haar plafond heeft bereikt, dan wel het gevolg is van vangen, prikken en schudden in het verleden is onbekend. Zoals reeds gesuggereerd in het vorig jaarrapport werden massaal nesten (ruim 70%) gevonden in het verruigd grasland van de Anthonypolder. In deze laatste werd dus massaal (geclusterd) gebroed vooral in en onder flinke pollen Zeegroene Rus (*Juncus inflexus*), maar een enkel nest lag ook wel onder opschietende meidoorn (*Crataegus*) of braam (*Rubus*).

De rietkraag waar in 2003 massaal werd gebroed herbergde slechts iets meer dan 10% van de nesten. Het areaal riet op deze plek is sterk verminderd, mogelijk door vraat van de ganzen.

² Beintema A., O.Moedt & D.Ellinger;1995;Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels;Schuyt & Co,Haarlem

³ Lina P.H.C. & van Ommerring G.;1996;Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland *Toelichting op de Rode Lijst*;IKC/MLNV, Wageningen

⁴ Provincie Zeeland;2001;Doelsoorten voor het natuurbeleid in Zeeland Concept-Basisdocument

Nestkaarten zijn in het leven geroepen om het broedsukses beter te kunnen meten. Gezien er eieren worden geschud en geprikt, zijn de gegevens op de nestkaarten in feite gemanipuleerd. Indien de praktijk van schudden en prikken gehandhaafd blijft in 2005 heeft het geen zin om nog nestkaarten op te maken voor de Grauwe Gans.

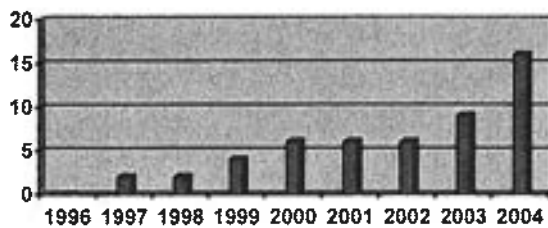
Aantallen

Vermits er van enige natuurlijke dynamiek nog nauwelijks sprake kan zijn, heeft het geen zin nog aantallen te presenteren. Verjagen, schudden, prikken, vangen en schieten maakt het onmogelijk enige verantwoorde uitspraak te doen over waargenomen aantallen.

Een vogel met metalen pootring 8.045.231 (Vogeltrekstation Arnhem) werd dood aangetroffen op 12.05.2004 en bleek alhier geringd op 04.06.2002.

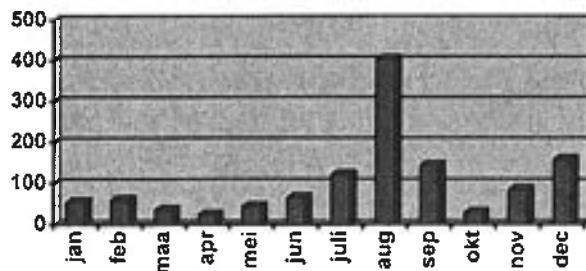
Canadese Gans

Er zit nog steeds groei in de lokale broedpopulatie.

Aantal broedterritoria Canadese Gans

De maandelijkse maxima werden overschreden in mei en juli.

Maandelijkse maxima Canadese Gans in de periode januari 1997 - september 2004

Brandgans

Deze soort was vrij regelmatig te zien op Canisvliet tussen 2 januari en 7 mei tot maximaal 72 in januari, 43 in februari en 40 in mei.

Jaar	Aantal waarnemingen
2004	15
2003	15
2002	18
2001	12
2000	7
1999	6
1998	5
1997	1

Nijlgans

Minder waarnemingen dan vorige jaren. Maksimum 12 vogels in februari.

Bergeend *Secundaire weidevogelsoort*

Zie bijlage.

Krakeend *Secundaire weidevogelsoort*

Is het ganse jaar aanwezig tot maksimum 70 vogels in december en 50 in januari.

Wintertaling *Secundaire weidevogelsoort*

Vrij beperkte aantallen dit jaar. Tot maksimum 80 vogels in oktober en januari en 70 in december.

Wilde Eend *Primaire weidevogelsoort*

Vooral talrijk in de periode oktober - januari tot maximum 420 vogels.

Zomertaling *Primaire weidevogelsoort*

- Landelijke rode lijstsoort (bedreigde soort)
- Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid

Zie bijlage.

Slobeend *Primaire weidevogelsoort*

- Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid

Vooral talrijk in de periode november - februari tot maximum 210 vogels.

Tafeleend *SOVON-weidevogelsoort*

Maksima vallen in januari (34) en februari (38).

Kuifeend *Primaire weidevogelsoort*

Maksima vallen in de periode februari (70) en maart (50).

Grote Zaagbek

Slechts één waarneming.

Nonnetje

Slechts één waarneming.

Patrijs *Secundaire weidevogelsoort*

- Landelijke rode lijstsoort (kwetsbare soort)
- Zeeuwse rode lijstsoort - aandachtsoort voor het Zeeuws soortenbeleid

Voor het eerst sinds de aanvang van het systematisch bijhouden van de avifauna van Canisvliet (1954!) ontbreekt de Patrijs als broedvogel. De soort werd precies éénmaal waargenomen! Ooit was het wel anders op Canisvliet. Jaarlijks waren er minimum 3 koppels (archief van den Steen). Er bestaat voldoende literatuur die poogt de oorzaken van deze Westeuropese teloorgang bloot te leggen. Dat deze soort als broedvogel is verdwenen is toch wel een ernstig verlies voor Canisvliet. Hopelijk is dit slechts van tijdelijke aard.

Kwartel

De eerste waarnemingen sinds zestien jaar! Wij noteerden twee roepende vogels in een perceel vlas op 3 augustus. Volgens een frekwent bezoeker waren er 6 vogels aanwezig op 8 augustus.

In het archief van Johan van den Steen bevinden zich 9 waarnemingen tussen 1942 en 1988. Eén uit mei, twee uit juni, twee uit juli, één uit september en één uit oktober.

Dodaars

- Landelijke rode lijstsoort (kwetsbare soort)
- Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid

Jaar	Broedterritoria
2004	1
2003	0
2002	2
2001	2
2000	2
1999	3
1998	0
1997	0
1996	1

Fuut

In minimum 3 van de territoria zijn er 2 jongen grootgebracht. Eén koppel had 3 jongen. Van de andere territoria is onbekend of het tot eileg is gekomen.

Jaar	Broedterritoria
2004	6
2003	5
2002	5
2001	5
2000	5
1999	6
1998	3
1997	6
1996	7

Geoorde Fuut

- Landelijke rode lijstsoort (gevoelige soort)
- Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid

Voor zover bekend heeft de Geoorde Fuut voor de eerste maal gebroed op Canisvliet. Er zijn drie jongen waargenomen. Ook op andere plassen en kreken in Zeeuws-Vlaanderen is dit jaar gebroed. Deze soort is een dwaalgast op Canisvliet. Uit het archief liggen 12 gevallen voor tussen 1961 en 1989 (twee uit oktober, vier uit november, één uit december, vier uit april en één uit juni). Recenter waren er 2 vogels op 5 mei 1996 en één vogel op 13 en 15 juli 2001.

Aalscholver

Vrij recent komen een aantal vogels slapen op Canisvliet, waarbij het maar om 20-30 vogels gaat. Er werden ook een aantal aflezingen van pootringen verricht :

Rode pootring, witte inscripties KUS

Datum	Plaats	Coördinaten
12.06.2003 geringd als nestjong	Toft SØ Denemarken	56.52N/10.12E
23.11.2003 afgelezen	Ribarroja D'Ebro Reservoir Spanje	41.15N/00.29E
15.12.2003 afgelezen	" " " "	" "
12.05.2004 afgelezen	Terdonk bij Gent België	51.07N/03.46E
13.05.2004 afgelezen	" " " "	" "
20.05.2004 afgelezen	Doornzele bij Gent België	51.09N/03.44E
23.05.2004 afgelezen	" " " "	" "
29.06.2004 afgelezen	Canisvliet bij Sas van Gent Nederland	51.12N/03.50E
06.07.2004 afgelezen	" " " "	" "

Witte pootring, zwarte inscripties RT

Datum	Plaats	Coördinaten
12.05.2003 geringd als nestjong	Oostvaardersplassen Nederland	52.28N/05.22E
27.05.2004 afgelezen	Canisvliet bij Sas van Gent Nederland	51.12N/03.50E
06.07.2004 afgelezen	" " " "	" "

Roerdomp

Slechts twee winterwaarnemingen.

Kleine Zilverreiger

De Kleine Zilverreiger is in opmars in Zeeuws-Vlaanderen. Er is zelfs een broedkolonie in De Braakman. Ook in Canisvliet wordt deze soort meer waargenomen. Er liggen 11 waarnemingen voor uit januari, februari, maart, juli en augustus tot maximaal 2 vogels. Vóór 1999 waren er amper 2 gevallen (1964 en 1987).

Lepelaar

Zomer 2004 was de zomer van de Lepelaar. Vanaf eind mei tot half augustus waren regelmatig zowel volwassen als onvolwassen (tweedejaars) vogels te zien. Geregeld tot 5 exemplaren maar ook 10 ex op 21 juli en zelfs 29 op 14 augustus.

Een deel van de gegevens zijn afkomstig van mevrouw Dina Blot uit Westdorpe.

De Lepelaar wordt sinds 1998 jaarlijks waargenomen op Canisvliet (nieuwe natuurontwikkelingsgebieden). Voordien waren er 12 gevallen tussen 1957 en 1982. Tussen 1983 en 1997 geen enkel.

Wespendief

Een waarneming van 1 vogel op 21 september.

Zwarte Wouw

Een waarneming van een 1 vogel op 21 september. Vierde waarneming voor Canisvliet.

Bruine Kiekendief

- *Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid*

Een koppel had minimum 2 jongen. Kort na de nestbouw werd het mannetje niet meer waargenomen.

Blaauwe Kiekendief

Slechts 2 waarnemingen.

Sperwer

Twee waarnemingen van een vrouwtje in juni kunnen wijzen op een territorium in de (naaste?) omgeving. Alles samen waren er 15 waarnemingen.

Buizerd

De Buizerd ontbrak enkel in juli maar er zijn geen territorium-indicerende waarnemingen verricht.

Torenvalk

- *Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid*

Niettegenstaande zeer frekwente waarnemingen van jagende vogels vooral in juni en juli zijn er geen aanwijzingen voor een nest binnen Canisvliet. In de nazomer werden evenmin juveniele vogels genoteerd.

Smelleken

Waarnemingen op 30 januari en 10 maart.

Boomvalk

Waarnemingen op 26 mei en 28 augustus.

Slechtvalk

Twee waarnemingen op 7 november en 23 december en 1 mannetje op 7 mei. Deze laatste waarneming houdt allicht verband met een territoriumhoudend koppel in Sas van Gent (Cerestar).

Waterral

- *Doelsoort voor het Zeeuws gebiedenbeleid*

Deze soort lijkt zich als broedvogel op wat lager niveau te stabiliseren

Waterhoen Soort met "grasland-binding"

Hoogste aantallen in december (36) en januari (42).

Meerkoet *Secundaire weidevogelsoort*

Lagere aantallen dan vorige jaren. Maksimaal 80 in januari en februari.

Scholekster *Primaire weidevogelsoort*

De Scholekster had twee territoria maar jongen werden niet opgemerkt.

Steitkluit

Eén waarneming van een mannetje op 7 mei.

Kluit *Secundaire weidevogelsoort*

- *Landelijke rode lijstsoort (gevoelige soort)*
- *Zeeuwse rode lijstsoort - aandachtsoort voor het Zeeuwse soortenbeleid*

Geen territoriale vogels dit jaar. Alle waarnemingen hadden betrekking op vogels van nabijgelegen broedgebieden (Autrichepolder).

Kleine Plevier

- *Aandachtsoort voor het Zeeuwse soortenbeleid*

Geen territoriale vogels dit jaar.

Bontbekplevier

- *Zeeuwse rode lijstsoort - Aandachtsoort voor het Zeeuwse soortenbeleid*

Vier waarnemingen van telkens één vogel op doortrek.

Goudplevier

Amper drie waarnemingen.

Kievit *Primaire weidevogelsoort*

In de (westelijke) Anthonypolder waren er veel minder territoria dan vorige jaren. Er werden weinig pulli opgemerkt, maar de hoog opschietende en ruiger wordende vegetatie belet het opsporen van jonge vogels.

In de lager gelegen Canisvlietpolder leek het met het aantal territoria nog mee te vallen, maar ook hier werden weinig of geen jongen gezien.

Drieteenstrandloper

Marcel Capello nam 2 vogels waar op 21 mei. Dit is pas de vijfde waarneming voor Canisvliet.

Temmincks Strandloper

Eén waarneming van een fouragerende vogel op 12 mei (met baltsvlucht).

Kemphaan

Van deze "graslandsoort" werden slechts 3 waarnemingen verricht !

Grutto *Primaire weidevogelsoort*

- *Landelijke rode lijstsoort (gevoelige soort)*
- *Aandachtsoort voor het Zeeuwse soortenbeleid*

Afgaande op het alarmgedrag van oudervogels zijn er toch ook jongen geboren en grootgebracht.

Wulp

Amper zeven waarnemingen.

Tureluur *Primaire weidevogelsoort*

- *Landelijke rode lijstsoort (gevoelige soort)*
- *Aandachtsoort voor het Zeeuwse soortenbeleid*

Flink alarmerende Tureluurs in mei laten wel eilig veronderstellen maar daarna werd het heel stil. Er kan niks verantwoord gezegd worden over broedsukses.

Grauwe Franjepoot

Alex de Smet nam een vogel waar op 5 oktober. Hij realiseerde daarmee de derde waarneming in twee eeuwen tijd ! In het archief van Johan van den Steen ligt slechts een waarneming voor uit 1897 en een van 17 september 1983. Van een waarneming van Gilbert Van Avermaet (Broeder Simeon) van 2 vogels op 14 oktober 1968 wordt geen melding gemaakt.

Zwartkopmeeuw

Een waarneming van één vogel op 12 mei en twee vogels op 12 juli in vlucht. Deze hebben mogelijks betrekking op in de Autrichepolder verblijvende vogels.

Kokmeeuw *Secundaire weidevogelsoort*

Ringgegeven : op 31.07.2003 vond ik een dode vogel met metalen pootring 7 T 04592 Brussels. Deze vogel bleek als pullus geringd op 11.05.2002 in Sint-Kruis-Winkel (51.09N/03.49E) bij Gent (België) op 9 km afstand.

Visdief *Secundaire weidevogelsoort*

Een koppel dat broedde in de Autrichepolder kwam op Canisvliet fourageren van 7 mei tot 15 juli.

Steenuil

Er werd een vogel waargenomen in de verwilderde boomgaard op 4 oktober. De laatste waarneming dateert van oktober 1990. Niettegenstaande de Steenuil broedvogel is van het vlakbij gelegen Westdorpe daagt deze soort niet op in Canisvliet⁵.

Ransuil

Een jagende vogel in de periode mei-juli is territorium-indicerend. Er liggen ook enkele winterwaarnemingen voor.

⁵ A.de Smet.2004.Onderzoek naar het voorkomen van de Steenuil in Zeeuws Vlaanderen.Natuurbeschermingsverenigingen 't Duumpje en De Steltkluit

IJsvogel

In tegenstelling tot de regionale tendens daalt het aantal waarnemingen op Canisvliet.

Seizoen	Aantal waarnemingen
2003-2004	8
2002-2003	12
2001-2002	17
2000-2001	20
1999-2000	17
1998-1999	5
1997-1998	2
1996-1997	0

Groene Specht

- *Landelijke rode lijstsoort (kwetsbare soort)*
- *Doelsoort voor het Zeeuws gebiedenbeleid*

Zie bijlage

Veldleeuwerik Primaire weidevogelsoort

Met slechts 2 territoria blijft de positie van deze weide- en akkervogel precair. Dit jaar geen territorium in een braakliggend perceel.

Graspieper Primaire weidevogelsoort

Er werden enkel territoria vastgesteld in het graslandreservaat van de Anthony polder.

Gele Kwikstaart Primaire weidevogelsoort

Blijft zich met 3 territoria handhaven in Canisvliet.

Grote Gele Kwikstaart

Een vogel op 19 september. Pas de zevende waarneming voor Canisvliet.

Witte Kwikstaart soort met "grasland-binding"

Geen territoria in de graslandgebieden.

Blauwborst

- *Zeeuwse rode lijstsoort - doelsoort voor het Zeeuws gebiedenbeleid*

Met 7 territoria blijft deze soort die zijn bolwerk heeft in Zeeuws-Vlaanderen "op een vitaal niveau". Territoria ontbreken soms op heel geschikt lijkende plekken, terwijl in heel marginaal lijkende plekken wel territoria gevestigd worden. Een uitdaging voor verder onderzoek.

Paap Secundaire weidevogelsoort

- *Landelijke rode lijstsoort (bedreigde soort)*
- *Doelsoort voor het Zeeuwse gebiedenbeleid*

Voor het tweede jaar na elkaar enkele territorium-indicerende waarnemingen in geschikt broedbiotoop. Ook op andere plaatsen in Zeeuws-Vlaanderen worden "gevallen" gemeld. In het archief van Johan van den Steen word de soort vermeld als "niet-jaarlijkse broedvogel" t/m 1963. Maar er is ook een stuk waaruit zou blijken dat er slechts éénmaal een broedgeval was in 1956. De soort zou verdwenen zijn als broedvogel begin de jaren zestig toen veel habitat verloren ging bij ruilverkaveling en kanaalverbredingswerken.

Rietzanger

- *Landelijke rode lijstsoort (kwetsbare soort)*
- *Doelsoort voor het Zeeuws gebiedenbeleid*

Het was alweer van 1997 geleden dat we territoriumhoudende vogels mochten noteren. De vogels arriveerden laat, 27 juni en kozen een plukje riet in het grasland. Half juli werd vee ingeschaard en kort daarop werden de vogels niet meer gezien of gehoord.

Buidelmees

Wij hoorden een vogel op 4 oktober. Waarschijnlijk hoorde Marc Knipping dezelfde vogel op 11 oktober. Op 12 juni noteerden wij opnieuw een vogel. Een toekomstige broedvogel?

BESLUIT

Het was ongetwijfeld een soortenrijk jaar, maar een algehele uitspraak inzake broedsukses is niet te geven. Dit heeft te maken met het feit dat daarvoor nog te weinig soorten broedbiologisch gemonitord worden op Canisvliet. Uitspraken inzake broedsukses zijn op soortniveau enkel op regionaal/landelijk niveau min of meer verantwoord. Ook aantalsevoluties in een klein gebied als Canisvliet zijn nauwelijks interpreteerbaar. Pogingen in die richting kunnen toch nog beter op regionaal niveau gebeuren. Resultaten daarvan horen niet direkt in dit rapport thuis.

De graslanden blijven verder verruigen. De afgelopen zomer zag bijna de hele Anthonypolder geel van het Jacobskruid (*Senecio jacobaea*), vaak met een paarse onderlaag van Watermunt (*Mentha aquatica*) en Late Ogentroost (*Odontites verna serotina*). Zoals we in ons vorig jaarrapport schreven worden dit soort planten door het vee gemeden.

Op zich heel mooi zo'n kleurrijke vegetatie, maar toch minder het geprefereerde habitat van een aantal graslandsoorten. Mogelijks zijn daardoor een aantal soorten onder druk komen te staan. De Grauwe Gans kwam in de plaats. Zoals wij in het verleden reeds schreven bestaat "de weidevogel niet" en stelt elke soort haar specifieke eisen om te broeden. Grasland dat voor elke soort "geknip" is bestaat niet. Kiest men een ruigere vegetatie, dan is het zaak de eventuele konsekventies daarvan te onderkennen. Is het massaal inpalmen van dit habitat door de Grauwe Gans van voorbijgaande aard of anderszins? Op zich wijst deze vegetatie, met weinig soorten in grote aantallen en met scherpe grenzen, op veel onrust of dynamiek. Deze laatste is ongetwijfeld het gevolg van decennialange bodemverstoring door verdichting, sproeien, ploegen, bemesten, etc. Meer aangewezen ware een meer natuurlijke dynamiek als gevolg van seizoensgebonden waterstanden. Dynamiek is in ieder geval meer dan nodig.

Tijdens de Tachtigjarige oorlog, maar ook daarvoor en erna was Canisvliet een innundatiegebied. Daaraan ontleent het bestaansrecht als onderdeel van het (wereld)erfgoed Staats-Spaanse Linies. Wij blijven aandacht vragen om bij de (her)waardering en dynamiseren van dit erfgoed, Canisvliet te vergeten. Naast het bestaan van een linie uit 1478 reeds (Karnemelkdijk), en het grotendeels verdwenen Sint Antoniusfort is er zeker gelegenheid om in Canisvliet een brok land-art neer te poten. De huidige bouwplaats voor Karnavalwagens leent zich daartoe uitstekend. Deze plek blijft in feite een open woude in het gebied en is zeker aan sanering toe.

In ons vorige jaarrapport formuleerden wij een aantal voorstellen om de grenzen met het aanpalend akkerareaal te verwateren en te vergroenen. Wij blijven hiervoor pleiten en herhalen ons voorstel om de huidige afwatering in de oersaaie Canisvlietbinnenpolder te transformeren in een kronkelende blauw-groene ader die Canisvliet verbindt met Zwartenhoek in het noordoosten.

De huidige (natte) verbinding met de Molenkreek is die naam nauwelijks waardig en dient te worden uitgebreid. Gooi gelijk ook de voormalige Platte Kil terug open voor een flinke brok blauw en groen tussen Canisvliet en Molenkreek. Kreëer in het zuiden vanuit de Reigerskil een natte verbinding naar de herwaardeerde Staats-Spaanse linies (Belvédère projekt) met natte voet langs de Karnemelkdijk, Stekkerweg en Canisvlietweg tot de Lippenspolder.

Ledeberg, oktober 2004

BIJLAGEN

LIJST DER WAARGENOMEN VOGELSOORTEN (EN ONDERSOORTEN) IN DE PERIODE 1 OKTOBER 2003 t/m 30 SEPTEMBER 2004 IN HET NATUURRESERVAAT CANISVLIET (ANTHONYPOLDER INBEGREPEN)

De landelijk te volgen broedvogelsoorten zijn vetgedrukt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Broedterritorium
Zwarte Zwaan	<i>Cygnus atratus</i>	
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>	
Toendrarietgans	<i>Anser fabalis rossicus</i>	
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>	
Grauwe Gans	<i>Anser anser</i>	min.70 territoria
Indische Gans	<i>Anser indicus</i>	
Canadese Gans	<i>Branta canadensis</i>	min.16 territoria
Brandgans	<i>Branta leucopsis</i>	
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	4 territoria
Smient	<i>Anas penelope</i>	
Krakeend	<i>Anas strepera</i>	4 territoria
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	ja
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	
Zomertaling	<i>Anas querquedula</i>	1 territorium
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>	9 territoria
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>	4 territoria
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>	9 territoria
Nonnetje	<i>Mergus albellus</i>	
Grote Zaagbek	<i>Mergus merganser</i>	
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	ja
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	1 territorium
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	6 territoria
Geoorde Fuut	<i>Podiceps nigricollis</i>	1 territorium
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	
Kleine Zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>	
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>	
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	
Zwarte Wouw	<i>Milvus migrans</i>	
Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	1 territorium
Blauwe Kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	
Smelleken	<i>Falco columbarius</i>	
Torenavalk	<i>Falco tinnuncius</i>	1 territorium
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	3 territoria
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	ja
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	ja
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	2 territoria
Steitkluut	<i>Himantopus himantopus</i>	
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>	
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>	
Kleine Plevier	<i>Charadrius dubius</i>	
Goudplevier	<i>Pluvialis apricaria</i>	
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	18 territoria

Drieteenstrandloper	Calidris alba	
Kleine Strandloper	Calidris minuta	
Temmincks Strandloper	Calidris temminckii	
Bonte Strandloper	Calidris alpina	
Kemphaan	Philomachus pugnax	
Bok	Lymnocyptes minimus	
Watersnip	Gallinago gallinago	
Houtsnip	Scolopax rusticola	
Grutto	Limosa limosa	5 territoria
Regenwulp	Numenius phaeopus	
Wulp	Numenius arquata	
Zwarte Ruiter	Tringa erythropus	
Tureluur	Tringa totanus	4 territoria
Groenpootruiter	Tringa nebularia	
Witgat	Tringa ochropus	
Bosruiter	Tringa glareola	
Oeverloper	Actitis hypoleucos	
Grauwe Franjepoot	Phalaropus lobatus	
Zwartkopmeeuw	Larus melanocephalus	
Kokmeeuw	Larus ridibundus	
Stormmeeuw	Larus canus	
Kleine Mantelmeeuw	Larus fuscus	
Zilvermeeuw	Larus argentatus	
Grote Mantelmeeuw	Larus marinus	
Visdief	Sterna hirundo	
Holenduif	Columba oenas	ja
Houtduif	Columba palumbus	ja
Turkse Tortel	Streptopelia decaocto	
Zomertortel	Streptopelia turtur	2 territoria
Koekoek	Cuculus canorus	ja
Steenuil	Athene noctua	
Ransuil	Asio otus	1 territorium
Gierzwaluw	Apus apus	
Ijsvogel	Alcedo atthis	
Groene Specht	Picus viridis	2 territoria
Grote Bonte Specht	Dendrocopos major	ja
Veldleeuwerik	Alauda arvensis	2 territoria
Oeverzwaluw	Riparia riparia	
Boerenzwaluw	Hirundo rustica	
Huiszwaluw	Delichon urbica	
Graspieper	Anthus pratensis	6 territoria
Waterpieper	Anthus spinolette	
Rotspieper	Anthus petrosus littoralis	
Gele Kwikstaart	Motacilla flava flava	3 territorium
Grote Gele Kwikstaart	Motacilla cinerea	
Witte Kwikstaart	Motacilla alba	ja
Winterkoning	Troglodytes troglodytes	ja
Heggemus	Prunella modularis	ja
Roodborst	Erithacus rubecula	
Nachtegaal	Luscinia megarhynchos	1 territorium
Blauwborst	Luscinia svecica	7 territoria
Paap	Saxicola rubetra	1 territorium
Tapuit	Oenanthe oenanthe	
Mereel	Turdus merula	ja
Kramsvogel	Turdus pilaris	
Zanglijster	Turdus philomelos	ja
Koperwiek	Turdus iliacus	
Grote Lijster	Turdus viscivorus	1 territorium
Rietzanger	Acrocephalus schoenobaenus	1 territorium
Bosrietzanger	Acrocephalus palustris	ja
Kleine Karekiet	Acrocephalus scirpaceus	ja
Spotvogel	Hippolais icterina	2 territoria

Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	1 territorium
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	10 territoria
Tuinfluitter	<i>Sylvia borin</i>	ja
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	ja
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	ja
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	ja
Goudhaan	<i>Regulus regulus</i>	
Baardman	<i>Panurus biarmicus</i>	
Staartmees	<i>Aegethalos caudatus</i>	ja
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	ja
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja
Buidelmees	<i>Remiz pendulinus</i>	
Vlaamse Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	ja
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone corone</i>	ja
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	ja
Keep	<i>Fringilla montifringilla</i>	
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>	2 territoria
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	1 territorium
Sijs	<i>Carduelis spinus</i>	
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	ja

108 bezoeken - 141 soorten en ondersoorten waarvan 63 soorten met broedterritorium. In deze lijst zijn ook alle gegevens uit de proefvlakken verwerkt

Resultaten 1998-2004 Alle soorten Proefvlak "BOS" (SOVON-plot 2170)

De (SOVON) aandachtsoorten zijn vetgedrukt

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wilde Eend	0	3	3	5	2	3	1
Fazant	0	2	3	2	2	1	0
Torenavalk	0	0	0	0	1	0	0
Holenduif	0	1	1	0	0	0	0
Houtduif	12	8	8	13	5	6	6
Zomertortel	1	0	4	2	2	1	1
Koekoek	1	1	1	2	1	1	0
Grote Bonte Specht	2	2	1	2	1	2	1
Winterkoning	12	11	9	9	11	8	7
Heggenus	1	4	0	0	1	2	1
Roodborst	0	0	2	0	0	0	0
Nachttegaal	0	0	0	0	0	2	1
Gekraagde Roodstaart	1	0	0	0	0	0	0
Merel	6	11	6	10	6	6	9
Zanglijster	2	3	1	2	1	1	1
Spotvogel	1	0	0	0	0	0	1
Braamsluiper	0	0	0	0	0	0	1
Grasmus	0	3	0	0	0	0	0
Tuinfluitier	3	3	2	2	1	1	0
Zwartkop	4	5	3	4	5	5	5
Tjiftjaf	20	12	9	12	10	8	8
Fitis	0	1	1	0	2	0	0
Staartmees	0	0	1	1	2	1	2
Matkop	2	1	0	0	0	0	0
Pimpelmees	4	3	4	1	2	2	3
Koolmees	3	3	6	5	4	4	4
Boomkruiper	0	0	0	1	0	1	1
Vlaamse Gaai	1	2	2	2	2	2	1
Ekster	3	5	4	2	2	2	3
Zwarte Kraai	0	1	1	1	1	1	1
Vink	0	0	0	0	1	1	0
Groenling	1	1	1	0	1	0	0
Kneu	1	0	0	0	0	0	0
aantal soorten	20	22	22	19	23	22	20

Resultaten 1998-2004 Alle soorten Proefvlak "RIET" (SOVON-plot 2169)
--

De (SOVON)aandachtssoorten zijn vetgedrukt

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Knobbelzwaan	0	0	0	1	0	0	0
Grauwe Gans	0	5	6	3	16	46	9
Canada Gans	0	2	3	4	2	3	5
Wilde Eend	3	1	4	3	3	3	1
Slobeend	1	0	2	1	2	0	0
Zomertaling	0	0	1	0	0	0	0
Tafeleend	3	6	1	4	1	0	1
Kuifeend	9	4	4	3	1	0	0
Dodaars	0	2	1	1	1	0	0
Fuut	2	3	2	2	3	2	3
Bruine Kiekendief	1	1	1	0	1	0	0
Waterral	2	1	2	2	1	1	2
Porseleinhoen	0	0	1	0	0	0	0
Waterhoen	2	4	1	1	4	2	3
Meerkoet	1	6	5	3	3	6	3
Houtduif	0	1	0	0	1	0	0
Koekoek*	0	1	0	0	0	0	0
Winterkoning	2	1	1	2	3	1	1
Heggemus	0	1	0	0	0	0	0
Blauwborst	2	1	2	0	1	2	2
Merel	1	0	1	2	0	0	0
Zanglijster	1	0	0	0	0	0	0
Snor	0	0	1	0	0	0	0
Bosrietzanger	2	0	0	0	0	0	0
Kleine Karekiet	25	23	16	20	15	12	14
Tijftjaf	2	0	0	0	0	0	0
Pimpelmees	2	1	1	1	1	0	1
Koolmees	0	1	1	2	1	0	1
Rietgors	6	4	3	3	3	2	2
aantal soorten	18	20	22	18	19	11	14

* Heel waarschijnlijk parasiteert de Koekoek elk jaar een onbekend aantal legsels van de Kleine Karekiet in dit proefvlak

Resultaten 1998-2004 Weide- en akkervogels Proefvlak "CANISVLIETPOLDER" (SOVON-plot 2172)

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Bergeend	4	4	3	3	1	1	1
Krakeend	0	1	1	0	0	0	0
Wintertaling	0	1	0	0	0	0	0
Zomertaling	0	1	0	0	0	0	0
Slobeend	2	4	2	1	1	4	3
Kuifeend	1	0	0	2	0	2	2
Patrijs	0	3	0	0	0	0	0
Scholekster	1	1	2	1	1	1	1
Kievit	2	2	3	6	4	5	6
Grutto	0	1	0	1	1	0	1
Tureluur	1	1	1	1	2	1	2
Veldleeuwrik	0	0	0	1	0	0	0
Graspieper	1	0	1	0	0	0	0
Gele kwikstaart	0	1	2	0	1	0	1
Soorten met grasland- binding							
Wilde Eend	3	4	4	2	3	4	2
Waterhoen	0	0	0	0	0	1	0
Meerkoet	0	0	0	3	2	4	4
Witte kwikstaart	2	1	1	0	0	0	1
Soorten van open strukturen							
Kluut	6	6	1	2	0	0	0
Kleine Plevier	1	2	0	1	0	0	0
aantal soorten	11	15	11	12	9	9	11

Resultaten 1998-2004 Weide- en akkervogels Proefvlak "NOORDWESTELIJKE ANTHONYPOLDER" (SOVON-plot 2171)

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Bergeend	8	3	7	7	3	5	3
Krakeend	1	1	3	4	3	2	4
Wintertaling	0	1	1	0	0	0	0
Zomertaling	1	1	2	2	1	0	1
Slobeend	2	9	5	9	6	5	6
Tafeleend	0	0	2	3	2	2	2
Kuifeend	0	4	7	21	15	6	6
Patrijs	2	1	0	0	1	0	0
Scholekster	3	5	1	1	2	3	1
Kievit	18	15	23	22	32	10	8
Grutto	1	6	2	5	5	6	4
Tureluur	4	6	4	5	4	3	2
Veldleeuwerik	7	10	9	5	1	1	2
Graspieper	3	6	7	8	6	8	6
Gele Kwikstaart	4	4	3	1	1	1	2
Soorten met grasland- binding							
Wilde Eend	3	6	6	9	7	8	7
Waterhoen	0	3	2	2	0	1	1
Meerkoet	1	3	7	19	5	7	7
Witte Kwikstaart	4	3	2	2	1	0	1
Soorten van open structuren							
Kluut	7	5	4	2	4	1	0
Kleine Plevier	3	2	2	2	0	1	0
Kokmeeuw	0	0	0	10	0	10	0
aantal soorten	17	20	20	20	18	18	17

VOORJAARSFENOLOGIE 1996-2004

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zomertaling	13.04	-	18.04	10.04	27.02	14.03	17.03	08.03	05.04
Woudaapje	-	-	-	05.06	-	-	-	-	-
Purperreiger	-	-	-	-	-	01.06	-	-	-
Lepelaar	-	-	16.05	-	mei	26.03	18.04	-	31.05
Wespendief	-	26.04	-	-	28.04	-	08.05	-	-
Bruine Kiekendief	22.03	29.03	28.03	28.03	22.03	26.03	05.03	12.03	27.03
Boomvalk	-	-	22.04	-	-	04.05	-	12.04	26.05
Steltkiuut	-	-	-	-	-	-	-	09.05	07.05
Kluut	23.03	05.04	07.04	28.03	22.03	14.03	02.03	24.03	03.04
Bontbekplevier	-	-	09.03	30.03	24.05	-	19.03	-	03.05
Kleine Plevier	-	13.04	01.04	28.03	21.03	31.03	19.03	24.03	31.03
Strandplevier	-	-	-	-	02.05	-	-	-	-
Grutto	15.03	-	04.03	13.03	04.03	06.03	13.02	23.02	06.03
Regenwulp	-	-	13.04	-	24.04	-	10.04	-	-
Tureluur	23.03	12.03	18.03	19.03	08.03	06.03	09.03	06.03	10.03
Groenpootruiter	-	19.05	22.04	21.04	15.04	10.05	04.04	17.04	12.04
Bosruiter	11.05	-	09.05	28.04	02.05	10.05	-	-	30.04
Oeverloper	06.05	01.05	25.04	28.04	30.04	02.05	18.04	28.04	03.05
Visdief	-	08.05	09.05	01.05	02.05	12.05	10.06	17.06	07.05
Zomertortel	20.04	01.05	13.05	29.04	30.04	13.05	02.05	15.05	12.05
Koekoek	20.04	11.04	22.04	24.04	28.04	02.05	27.04	17.04	25.04
Gierzwaluw	11.05	05.05	01.05	28.04	24.04	04.05	29.04	29.04	30.04
Oeverzwaluw	13.04	05.05	25.04	05.04	15.04	04.05	27.04	10.04	30.04
Boerenzwaluw	08.04	05.04	04.04	05.04	15.04	31.03	19.03	08.04	05.04
Huiszwaluw	11.05	10.05	03.05	30.03	17.05	04.05	27.04	01.04	19.04
Gele Kwikstaart	27.03	11.04	08.04	07.04	07.04	12.03	19.03	04.04	03.04
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	19.04	22.04
Blauwborst	22.03	29.03	28.03	16.03	10.04	06.03	19.03	19.03	27.03
Gekr. Roodstaart	-	-	13.04	-	-	-	-	12.04	-
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	21.03	-	-	-	-
Paap	-	-	-	-	06.05	-	08.05	24.03	07.05
Beffijster	-	11.04	-	03.03	13.03	31.03	-	-	-
Snor	-	05.05	-	-	09.04	-	-	-	-
Rietzanger	-	01.05	01.04	-	-	31.03	-	-	26.06
Bosrietzanger	27.05	10.05	16.05	29.05	19.05	22.05	15.05	15.05	30.04
Kleine Karekiet	20.04	11.04	28.04	17.04	07.04	08.04	08.04	12.04	25.04
Grote Karekiet	-	-	21.05	-	-	-	-	-	-
Spotvogel	-	23.04	25.04	22.05	20.06	25.05	23.04	29.04	07.05
Braamsluiper	11.05	-	-	-	-	-	-	05.05	12.05
Grasmus	27.04	26.04	18.04	28.04	17.04	06.05	20.04	24.04	22.04
Tuinfluit	05.05	23.04	18.04	17.04	17.04	02.05	04.05	28.04	22.04
Zwartkop	20.04	11.04	18.04	07.04	09.04	17.04	04.04	28.03	05.04
Tjiftjaf	22.03	02.03	21.02	03.03	11.03	12.03	22.02	12.03	16.03
Fitis	27.03	13.04	01.04	03.04	07.04	19.04	13.04	28.03	03.04
Wielewaal	-	-	-	12.06	-	-	06.06	30.05	-

- : geen voorjaarswaarnemingen
de vroegste data in de afgelopen 9 jaar zijn vetgedrukt

VLINDER- EN LIBELGEGEVENS 2004

Op 4 februari 2004 is samen met de Heer Jaap Bouwman van De Vlinderstichting een vlindermonitoringsroute van 500 meter (10 secties van 50 m) uitgezet en per GPS in een GIS ingebracht. Een libellenmonitoringsroute van 2 secties van 50 meter en twee bijkomende secties van 100 en 150 meter werd op dezelfde wijze vastgelegd

Dagvlinders (route 1163)

De monitoring werd uitgevoerd zoals is voorgeschreven⁶. Er werd gemonitord van begin april tot eind september. Van de 26 voorziene tellingen konden er 24 volbracht worden. Vaak was er tijdens de tellingen weinig sprake van goed vlinderweer. Te nat, te koud, te veel wind. We hebben alles gehad in ons eerste onderzoeksjaar. We geven enkel de soortenlijst en de totaalsommen. Details per datum en per sectie zijn aangebracht bij De Vlinderstichting.

Soort	Aantal
Zwartsprietdikkopje (<i>Thymelicus lineola</i>)	85
Groot Koolwitje (<i>Pieris brassicae</i>)	1
Klein Koolwitje (<i>Pieris rapae</i>)	6
Klein geaderd Witje (<i>Pieris napi</i>)	2
Icarusblauwtje (<i>Polyommatus icarus</i>)	92
Atalanta (<i>Vanessa atalanta</i>)	1
Distelvlinder (<i>Vanessa cardui</i>)	1
Kleine Vos (<i>Aglais urticae</i>)	10
Dagpauwoog (<i>Inachis io</i>)	3
Oranje Zandoogje (<i>Pyronia tithonus</i>)	117
Bruin Zandoogje (<i>Maniola jurtina</i>)	154

Er zijn uiteraard ook andere soorten waargenomen dit jaar. We onderzoeken nog hoe we een jaarlijks overzicht dienen aan te pakken dat vollediger is en ook fenologische gegevens omvat.

Libellen (route 0638)

De monitoring werd uitgevoerd zoals is voorgeschreven⁷. D.w.z. dat in twee secties alle soorten worden geteld, en in de bijkomende secties enkel de grotere soorten. Er werd gemonitord van half mei tot half september. Alle 9 voorgeschreven tellingen werden verricht. Tijdens de tellingen was er vaak weinig sprake van goed libellenweer, zodat soortenrijkdom en aantallen wat "tegenvallen".

We geven enkel de soortenlijst en de totaalsommen. Details per datum en per sectie zijn aangebracht bij De Vlinderstichting.

Soort	Aantal
Lantaarntje (<i>Ischnura elegans</i>)	37
Azuurwaterjuffer (<i>Coenagrion puella</i>)	1
Grote keizerlibel (<i>Anax imperator</i>)	4
Gewone oeverlibel (<i>Orthethrum cancellatum</i>)	4
Bloedrode heidelibel (<i>Sympetrum sanguineum</i>)	1

Er zijn uiteraard nog andere soorten waargenomen zoals Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*) en Bruinrode Heidelibel (*Sympetrum striolatum*). We onderzoeken nog hoe we een jaarlijks overzicht dienen aan te pakken dat vollediger is en ook fenologische gegevens omvat.

⁶ Van Swaay, C.A.M. (2000) Handleiding Landelijk Meetnet Dagvlinders; Rapportnr. VS2000.11, De Vlinderstichting, Wageningen

⁷ Ketelaar, R. & C. Plate (2001) Handleiding Landelijk Meetnet Libellen; Rapportnr. VS2001.28, De Vlinderstichting, Wageningen & Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg